

Jo Callaghan

Dispărut într-o clipă

Traducere din limba engleză de
Luciana Crăciun

TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu

Redactare:
Anda Brîndușă

Design și ilustrație copertă:
Tudor-Gabriel Motroc

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Mirela Voicu

Corectură:
Cristina Teodorescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CALLAGHAN, JO

Dispărut într-o clipă / Jo Callaghan ; trad. din lb. engleză de Luciana Crăciun. -
București : Editura Trei, 2025
ISBN 978-606-40-2734-4

I. Crăciun, Luciana (trad.)

821.111

Titlul original: In the blink of an eye
Autor: Jo Callaghan

Copyright © 2023 by Jo Callaghan

Copyright © Editura Trei, 2025
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN 978-606-40-2734-4

*Ceea ce ar trebui să ne preocupe cu adevărat nu este
dacă mașinările gândesc, ci dacă oamenii o fac.
Există la fel de mult mister în legătură cu gândirea
unei mașinării precum cu cea a unei ființe umane.*

B. F. SKINNER,
*Contingencies of Reinforcement:
A Theoretical Analysis*

Anterior

Nu vede nimic.

Încearcă să deschidă ochii, dar e ca și cum i s-ar fi lipit de moalele capului. Își pipăie fața cu mișcări încete și nesigure. E legat la ochi? Ori bandajat? Ce mama...?

Încearcă să îndepărteze lucrul care îi acoperă ochii cu o mână, apoi cu amândouă. Dar e în zadar. E legat prea strâns.

Mintea i-o ia la goană după răspunsuri. Poate visează. Sau e mahmur. E victima unei glume proaste la beție. Probabil a fost ideea lui Luke.

Gura i se umple de salivă atunci când își dă seama că nu a ieșit cu Luke seara trecută. Nu a ieșit cu nimeni, pentru că a avut programarea aia dimineața, iar apoi...

Apoi... La naiba.

În tăcerea întunecată nu se aude decât bubuitul propriei inimi și nu vede decât o licărire pulsatilă în spatele pleoapelor. Își întinde brațele în lateral, înspre golul pe care nu îl poate vedea. E așezat pe un pat. Un pat de o persoană, îngust, acoperit cu un soi de pătură sau prosop aspru sub așternuturi și... tresare când simte o atingere metalică, rece. Întinde mâna iarăși, încruntat. Un grilaj?

Nu e patul lui.

— Hei! strigă, dar își regretă imediat reacția când își percepe teama din voce și ecoul care vine spre el din încăperea goală.

Aerul e rece și miroase — aduLMecând, caută cuvântul potrivit — a dezinfectant?

O ușă se deschide și el se întoarce spre direcția din care aude sunetul.

— Hei! spune din nou, de data asta cu mai multă speranță în glas.

Ușa se închide. Se aud pași. Silențioși, dar scârțâind scurt pe podea. Zgomotul pașilor se oprește. Ochii îl înțepă, chinându-se să pătrundă cu privirea prin ceea ce îi acoperă.

— Cine ești? Unde sunt?

Mâini înmănușate îl apucă de brațul stâng. Câteva momente e prea șocat ca să se miște. Dar îl cuprinde panica și se zbate să scape din strânsoare, însă mâna îi e blocată ca de încheștarea unui piton. Scoate un icnet când simte în vene înțepătura rece ca gheața. Durează două, poate trei secunde, apoi străinul îi dă drumul, iar în aer recunoaște un miros înțepător de substanțe chimice. Își trece degetele peste locul unde încă îl mai doare.

— Unde sunt? Cine ești?

Se uită înspre locul unde își imaginează că se află străinul. Acum o să primească o explicație banală, o să-și dea seama că nu e nimic îngrijorător și o să râdă — cam zguduit, ce-i drept — de propriile închipuiri paranoice.

Dar nu se aude niciun cuvânt, nici liniștitor, nici de alt fel. Singurul sunet este scârțâitul unor încălțări cu talpă moale pe podeaua fără mochetă. O ușă se deschide din nou.

— Stai!

Ușa se închide. Se aude o încuietoare.

Se poticnește înspre direcția din care vine sunetul, dar corpul îi este greoi și lent, de parcă ar fi tras în jos de o forță

neștiută. Încearcă să se agațe de grilajul din jurul patului. Degetele lui ating metalul rece și neted, dar nu reușește să se prindă de el. Nu are niciun sprijin.

Încearcă să-și dea legătura jos de la ochi, dar brațele neîndurător de greoaie îi cad neajutorate în lături. Își lasă capul înapoi pe perne, amețit de strălucirea încetoșată a culorilor care-i explodează sub ochii acoperiți.

Apoi totul devine întunecat.

CAPITOLUL 1

**Sediul Poliției din Leek Wootton, Warwickshire,
10 iunie, ora 9:30**

Comisara-șefă de poliție a Serviciului pentru Investigații Criminale Kat Frank își apăsă pantofii noi cu toc în mocheta veche, mergând cu pași mari spre biroul șefului ei. Comandantului McLeish nu-i păsa câtuși de puțin cine ești: un politician de rang înalt care așteptase luni bune pentru o întrevedere sau vreun coleg care călătorise cu trenul o zi întreagă doar ca să-i vorbească — dacă întârzi ai chiar și numai câteva minute, te dădea afară fără discuții. Kat tocmai stabilise un record, întârziind 36 de minute.

— Vă reprogomez, nu? îi șopti secretara lui.

Kat privi înspre ușa închisă bine. În urmă cu câțiva ani, ar fi încuviințat și ar fi făcut cale-ntoarsă, câtă vreme încă timpanele îi erau intacte. Acum însă, după ce trecuse prin atâtea, o săpuneală nervoasă din partea comandantului n-o mai îngrijora deloc. Ignorând expresia consternată a secretarei, Kat ciocăne cu hotărâre la ușa și intră direct.

Comandantul McLeish era așezat la birou în fața unei ferestre mari și strălucitoare, astfel încât vizitatorii erau nevoiți să-și mijească ochii în lumina soarelui ca să îi poată observa expresia feței. El nu se ridică, nu dă din cap, nici nu vorbește. Nu îi ordonă însă nici să iasă.

Kat îi înfruntă tăcerea și nemișcarea. N-are niciun rost să-i spună despre autostopista cu păr albastru care ținea o pancartă pe care ar fi putut, la fel de bine, să scrie „Omoară-mă!“ Chiar dacă era pe drum spre întâlnirea cu comandantul, Kat a oprit în dreptul ei înainte ca vreun potențial criminal să profite de ocazie, curioasă să știe cine dracu' mai face autostopul în zilele noastre. (Se pare că fetele de 18 ani din Polonia, când se-ntorc de la vreun festival de muzică, mai ales dacă au aflat de la „un tip foarte cool“ că pot „sigur“ să își găsească de lucru la cules de fructe la fermele din Warwickshire.) A dus-o pe față la o fermă de căpșuni, unde leafa e de nimic, dar oamenii sunt de treabă, și uite că acum întârziase jumătate de oră la întrevederea la care plănuise să ajungă cu cel puțin jumătate de oră înainte.

Dar pe McLeish nu-l impresionau scuzele. Kat mai știa și că el folosea tăcerea ca pe o armă. Puțini rezistau, cei mai mulți se grăbeau să umple golul, dându-i astfel un avantaj pe care era imposibil, mai apoi, să îl compenseze. Tocmai de aceea, Kat îi susține privirea în timp ce îl studiază pe bărbatul pe care nu l-a mai văzut de mai bine de un an.

McLeish fusese al doilea ei șef, primul ei mentor, și, după cum îi plăcea să creadă, unul dintre prietenii ei cei mai vechi. Dacă-și revărsase vreodată muștrările asupra ei, fusese doar ca s-o învețe o lecție pe care ea, de altfel, a și-nvățat-o. Kat făcuse multe greșeli pe când era încă

începătoare, dar nu a repetat niciodată aceeași greșeală de două ori. Era invidiată de colegi pentru modul în care putea să-l „decripteze“ pe comandant, de parcă el ar fi fost doar un rebus extrem de complicat. Lui Kat i se părea foarte simplu să-l înțeleagă. Dacă se învinețea la față, însemna că era enervat. Dacă era mulțumit, bălăjea câteva cuvinte care o făceau să se bucure zile întregi. Dar atunci când tăcea, însemna că încă deliberează și orice mișcare te putea pierde.

— Ce mai fac copiii? se hotărî ea, în cele din urmă, să întrebe.

Fața lui se îmbună.

— Mă epuizează. Sincer, acum 30 de ani, băieții erau dați afară din casă la joacă, primeau un ceai și gustare, apoi erau puși rapid la somn. Acum, fetițele nu mai au voie afară decât dacă părinții au aranjat dinainte o prostie de „întâlnire de joacă“. Și mă crezi că se așteaptă să le citească o poveste în fiecare seară înainte de culcare?

— Enervanți mici, zâmbi Kat.

McLeish îi lăsase pe toți cu gura căscată chiar înainte de a împlini vârsta de 60 de ani, când se recăsătorise și își făcuse o nouă familie. Și de ce nu? Uite ce fericit e!

— Mda, măcar știu că n-are rost să sper că va fi mai ușor când mai cresc.

Se ridică greoi de la birou, se îndreptă spre canapeaua din piele neagră aflată în colțul încăperii și îi făcu semn să-l urmeze. Kat se lăsă moale într-un fotoliu, încercând să își înăbușe ridicolul sentiment de satisfacție dat de iertarea lui tăcută. La naiba, avea 45 de ani, nu era școlăriță.

— Ce face Cam? întrebă el. Și-a dat bacalaureatul anul ăsta, nu?

— Da, acum așteptăm rezultatele. De asta am vrut să ne vedem.

— Te-ai plictisit și vrei să te întorci la noi.

Nu era o întrebare. O cunoștea prea bine. Ea aprobă din cap, dar, înainte să continue, văzu cum McLeish se încruntă.

— Chiar ești pregătită, Kat? De-abia a trecut jumătate de an de când...

— Sunt. Cam a avut nevoie de foarte mult sprijin la început, dar acum se descurcă bine. Nu mai ia pastile, terapeutul a spus că nu mai are nevoie de tratament și speră să meargă la facultate în septembrie.

— Nu era vorba despre Cam. Era vorba despre tine.

— Sunt bine, spuse Kat, roșie la față. Sau voi fi, oricum, odată ce mă întorc la treabă.

— Înțeleg.

Bineînțeles că înțelegea. Întotdeauna o înțelesese.

— Deci la ce te gândești?

McLeish se afundă și mai tare în canapeaua de piele, care scârțâi ușor.

— Înainte să iau pauză, m-ai sfătuit să țin posturi de conducere — șefă de departament sau chiar comandant adjunct.

— Iar tu ai spus că mai bine îți mănânci degetele de la picioare decât să stai în fața unui birou toată ziua.

— Da, așa am spus atunci.

Kat se opri, amintindu-și că existase o vreme când nu putea înțelege de ce ar alege cineva să bată cuvinte la tastatură cât e ziua de lungă în loc să bată străzile.

— I-am promis lui Cam că voi fi în siguranță dacă mă întorc la lucru. Nu poate să mă piardă și pe mine.

McLeish își trecu mâna peste craniul pleșuv.

— Înțeleg, dar nu prevăd să existe niciun post de conducere liber curând și oricum, nu ai mai lucrat în domeniu de câțiva ani. S-au schimbat multe de-atunci.

— Atunci de ce m-ai primit azi?

Nu putea să-și ascundă enervarea din voce, pentru că de obicei el îi spunea direct ce-avea de zis. McLeish se aplecă înspre ea.

— Pentru că am o propunere excelentă pentru tine. Ai cunoscut-o pe noua ministă de interne¹?

Nu așteptă ca ea să răspundă, pentru că știa că nu are cum să o fi cunoscut.

— E de treabă, dar complet cu capul în nori. Crede că există metode de a „eficientiza“ treaba care le-au scăpat tuturor predecesorilor ei.

Kat dădu din umeri. Înainte să se așeze pe scaunul ministerial, toți politicienii promiteau să reducă numărul polițiștilor și să elimine surplusurile. Dar odată ce erau chemați să dea explicații în fața Camerei Comunelor² cu privire la vreo crimă sau vreun viol care îngrozise populația, toți spuneau că vor cere Ministerului de Finanțe „suplimentarea numărului de patrule“.

— Cea de acum e diferită, spusese McLeish, care-i citise gândurile pe chip. A lucrat în IT și e convinsă că nu ne vom rezolva problemele angajând mai mulți polițiști, ci mai multe EDIA.

— Mai multe *ce*?

— EDIA — entități de detecție cu inteligență artificială.

¹ Home Secretary (în lb. engleză în original) în guvernul Marii Britanii este echivalentul ministrului de interne (*N.t.*).

² House of Commons (în lb. engleză în original) este camera inferioară a Parlamentului Marii Britanii (*N.t.*).

Făcu un semn de lehamite cu mâna.

— Practic, un fel de Alexa glorificată, doar că pot să proceseze o cantitate mare de date și, chipurile, să rezolve mai multe cazuri, cu un cost mult mai mic decât al unui polițist adevărat.

— Vorbești serios?

— Mă tem că ea e chiar foarte serioasă.

McLeish se ridică, traversă camera și luă un document de pe birou.

— Potrivit unui studiu comandat de minister, o persoană e dată dispărută în Marea Britanie la fiecare 90 de secunde, generând peste 300000 de cazuri pe an. Asta ne mănâncă mult timp — 14%, ca să fiu mai exact — și are un cost estimat de 2500 de lire pentru fiecare caz. De patru ori mai scump decât un furt. Raportul ăsta arată că o mare parte din munca de jos în cazurile de dispariție — examinarea declarațiilor, a arhivelor, a camerelor de supraveghere, a telefoanelor și tot restul — poate fi făcută de EDIA, reducând în mod „semnificativ“ timpul și costurile poliției.

Kat pufni și se ridică.

— Ce prostie! Posibil ca inteligența artificială să ne poată ajuta la strângerea datelor, dar nu poate evalua și discerne. Nu poate fi *detectiv*. Încălcarea legii e proprie oamenilor. Cum ar putea un calculator să înțeleagă ce îi împinge pe oameni să dispară fără urmă sau ce impact are dispariția asupra celor care rămân în urmă? Doamne...

Dădu din cap când își aminti cum bătuse la uși în spatele cărora se aflau familii distruse.

— Iar costurile pe care le implică o persoană dispărută nu se măsoară doar în bani. Familiile respective au nevoie de tact și delicatețe. Au nevoie de o persoană, nu de un computer.

— Exact, spuse McLeish. Tocmai de asta aş vrea să conduc un proiect-pilot care reevaluează cazurile vechi de dispariție cu ajutorul unei EDIA.

— *Ce?* Glumești?

Fervoarea care-i alimentase scurtul discurs o părăsi rapid.

— Știi foarte bine ce-a pățit John din cauza așa-zisei *inteligente* artificiale.

Gura i se strâmbă într-o grimasă amară când rosti acel cuvânt.

— Știu, răspunse McLeish pe un ton mai blând. Dar tocmai de asta te întreb pe tine. Am nevoie de cineva în care pot avea încredere pentru asta, Kat! Am acceptat proiectul ăsta pilot doar ca să evit alte idei și mai nebunești de a scădea costurile. Așa că ultimul lucru pe care mi-l doresc ar fi vreun tânăr ambițios de 20 și ceva de ani, care să se folosească de asta ca de-o ocazie pentru a intra în grațiile ministrului și a obține o promovare.

— Deci vrei o femeie trecută de 40 de ani, cu o carieră ofilită, care știi sigur că va face totul așa cum ți-ar plăcea?

— Vreau pe cineva care conștientizează riscurile.

Kat își încrucișă brațele la piept. Conștientiza riscurile, ce-i drept.

— Am lucrat în poliție timp de aproape 25 de ani și m-am spetit ca să ajung la rangul de comisară-șefă. Am condus investigații de omor și cazuri de fraudă complexe la nivel internațional, care mai apoi au dus la schimbarea unor legi. L-am prins chiar și pe strangulatorul din Aston, la dracu'! De ce naiba m-aș întoarce la reevaluarea unor cazuri vechi, doar ca să mulțumesc fixația unui ministru?

— Pentru că, dacă nu o faci, spuse McLeish încet, „fixația“ va deveni o scuză pentru a reduce și mai mult personalul

din poliție. Ai mai multe calități umane decât toți detectivii pe care-i cunosc la un loc, Kat! E ca și cum ai avea puteri paranormale, la naiba! Dacă există cineva care să poată demonstra idioțenia acestei idei, atunci tu ești aia.

Kat se întoarce și se uită spre harta regiunii Warwickshire. Niciodată nu putuse să-l refuze pe McLeish. În plus, dacă ar lucra la un proiect bazat pe cazuri vechi, Cam ar fi liniștit și ar crede că e în siguranță. Dar chiar ar putea ea să suporte lucrul cu inteligența artificială? Isuse, ce părere ar avea John despre asta? Înghiți în sec, iar mușchii gâtului i se încleștară când realizează pentru a mia oară că nu avea să știe niciodată ce-ar spune el. Harta îi deveni neclară în fața ochilor. De fapt, asta nu era adevărat. John fusese persoana cu cea mai mare curiozitate intelectuală pe care-o cunoscuse vreodată. Parcă-l și auzea: „Vreau să știu mai multe“.

Kat expiră încet și se întoarce spre McLeish.

— Vreau să știu mai multe despre aceste așa-zise EDIA.

— Nu pot să te ajut, spuse McLeish, ridicând telefonul.

Dar știu pe cineva care poate.

CAPITOLUL 2

— Profesoara Okonedo, spuse McLeish și o invită pe tânăra scundă, îmbrăcată într-un costum de un roșu izbitor, să se așeze lângă ei pe sofa. Predă la Institutul Național de Cercetare în Inteligență Artificială — INCIA — de la Universitatea din Warwick. Împreună cu echipa ei, a dezvoltat EDIA și e autoarea studiului care a impresionat-o așa de mult pe ministra de interne, încât a cerut Poliției din Warwickshire să implementeze un proiect-pilot după sistemul pe care l-a creat.

Profesoara Okonedo nu păru să citească nicio insinua-re în tonul lui McLeish. Dădu din cap, aprobând toate laudele pe care el i le adresase, și întinse o mână cu o manichiură impecabilă. Kat se gândi că neapărat trebuie să-și aducă aminte să cumpere niște cremă de mâini.

— Kat Frank, comisară-șefă la Serviciul pentru Inves-tigații Criminale, continuă McLeish. Unul dintre cei mai talentați și bine pregătiți detectivi din toată țara. Sper că o veți putea convinge să preia proiectul.

Zâmbetul dispăru de pe fața profesoarei.

— Prin urmare ce-ar fi să îi explicați despre ce e vorba? ceru el.